

OPOWIEDZIEĆ (543) *vb pf*

-p- (542), -pp- (1).

Oba o oraz oba e jasne.

inf opowiedzieć (142). $\diamond$ *fut* 1 sg opowiem (29); -em (2) *BiałKat*, *KochFr*, -ém (1) *KochPs*, -ęm (1) *ZapKościar*, -(e)m (25). $\diamond$ 2 sg opowi(e)sz (6). $\diamond$ 3 sg opowie (19); -é (1), -(e) (18). $\diamond$ 1 pl opowiemy (3); -emy (1), -(e)my (2). $\diamond$ 2 pl opowi(e)cie (1). $\diamond$ 3 pl opowiedzą (8). $\diamond$ *praet* 1 sg m opowiedziałem, -m, -em opowiedział (17). $\diamond$ 2 sg m -ś opowiedział (3). $\diamond$ 3 sg m opowiedział (156). *f* opowiedziała (7). *n* opowiedziało (3). $\diamond$ 1 pl m pers -(s)my opowiedzieli (1). $\diamond$ 3 pl m pers opowiedzieli (39). *subst* opowiedziały (1). $\diamond$ *plusq* 2 sg m -ś był opowiedział (1). $\diamond$ 3 sg m był opowiedział (4), opowiedział był (1); był opowiedział *Leop*, *RejPos*, *BiałKaz*; był opowiedział : opowiedział był *BibRadz* (1:1). $\diamond$ 3 pl m pers byli opowiedzieli (3) *RejPos* (2), *WujNT*, opowiedzieli byli (1) *Diar*. $\diamond$ *imp* 2 sg opowiedz(że) (9); -wiedz (1), -wi(e)dz (8). $\diamond$ 3 sg niech opowi(e) (1). $\diamond$ 1 pl opowi(e)dzmy (1). $\diamond$ 2 pl opowi(e)dzcie (9). $\diamond$ 3 pl niech opowiedzą (1). $\diamond$ *con* 1 sg m bych opowiedział (2) *BibRadz*, *BielSpr*, bym opowiedział (2) *RejPos*, *PaxLiz*. $\diamond$ 2 sg m byś opowiedział (3). $\diamond$ 3 sg m by opowiedział (15). *f* by opowiedziała (1). $\diamond$ 1 pl m pers byśmy opowiedzieli (2); -smy (1), -(s)my (1). $\diamond$ 3 pl m pers by opowiedzieli (3). *subst* by opowiedziały (2). $\diamond$ *con praet* 1 sg m bych był opowiedział (2). $\diamond$ 3 sg m by był opowiedział (2). $\diamond$ *impers praet* opowiedziąno (11), jest opowiedziąno *WujNT* (2), opowiedziało się (1) *RejPos* 277. $\diamond$ *part praet act* opowiedziawszy (29).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI – XVIII w.

1. Przekazać wiadomość, dać znać, oznajmić, oświadczyć, donieść, zgłosić słowami ustnie lub na piśmie; *dicere, indicare, (ad-, an-, re)nuntiare Vulg, PolAnt; innotescere, manifestare JanStat* (199) : A iż tu Ian święty powiada/ iż to Pan tylko sługam swoim obiawić raczył. Tu rozumiey/ iżci inśza rzecz ielth obiawić/ á inśza opowiedzieć. (*marg*) Inśze ielth powiedzieć á inśze obiawić (-) *RejAp* 5; Ale łąsiad wie kto płocho siedzi: y ma opowiedzieć/ pod tą winą/ żeby łam zań [za zbiega] nie cierpiał. *GostGosp* 38.

opowiedzieć co [w tym: „to” wskazujące z odniesieniem do tekstu poprzedzającego (21), „co, nieco” nieokreślone (1:1), „co” pytajne w zdaniu złożonym (1)] (42): *HistJóz Ev; LibMal* 1548/144v; Połłał tedy Iakob przed łobą Iudę do Iozephá do Egiptu/ áby opowiedział [ut nuntiaret ei; áby mu oznaymił *WujBib*] (przyjazd iego) *Leop Gen* 46/28; A przetoż podźmy á opowiedzmy to w domu krolewłkim. *BibRadz* 4.Reg 7/9; *NiemObr* 32; [woźny ma kłaść pozew] álbo v łzláchćicá/ który pozwan bydź ma we dworze iego/ álbo v Włódárzá/ álbo v Kmiećiá/ álbo zagrodniká: wźákże opowiedzieć ma połozenie pozwu [*publicando nihilominus citationis positionem JanStat* 524] we dworze onęgo łzláchćicá *SarnStat* 755 [*idem*] 825. *Cf opowiedzieć co od kogo; co komu; co przez kogo.*

opowiedzieć co od kogo (1): Turcy po gránicy wczynili łzkodę w tym przymierzu Skánderbegowym poddánym. Gdy to opowiedziano Máchometowi od Skánderbegá/ kazał záfię włzytko wroćić y popłaćić *BielKron* 253v.

opowiedzieć co komu (32): *MetrKor* 37/2; *OpecŻyw* 150v, 154v; *LibLeg* 11/181; *GroicPorz* eev; A ták názáiutrz wyłzedł lud ná poiá/ y opowiedziano to Abimelechowi [*nuntiaverunt ipsi Abimelech*]. *BibRadz Iudic* 9/42, 4.*Esdr* 6/33, *Matth* 28/8; *BielKron* 253v; *RejAp* 194v; *GórnDworz* Y6; *RejPos*

119, 209, 248, 295v; *RejPosWiecz*³ 98; *WujJud* 224; *BudNT Act* 23/17, 19; *MWilkHist* F4; Vltimo dziękowali KIM zstrony swei, [...] chcąc takowe baczenie et vere Regiam clementiam KrIM Panom swym opowiedziec *ActReg* 168; *RybGęśli* A4; *Oznaymiecie to Iákubowi*. [*Act* 12/7]) Każe to opowiedzieć S. Iákubowi lerozolimfkiemu Bífkupowi y Chrześcijanom *WujNT* 447; Doprowadz młodzieńcá tego do Hetmáná: bo mu coś ma opowiedzieć [*habet enim aliquid indicare illi Vulg, PolAnt*; bo mu ma nieco okázać *Leop*; ... powiedziec *BibRadz*] [...] tego młodzieńcá [...] któryc ma coś powiedziec. A Hetman [...] pytał go: Coż iest co mi oznaymić [*indicare Vulg, PolAnt*; opowiedziec *BudNT*] małz? *WujNT Act* 23/17; *SarnStat* 448; *CiekPotr* 75; Iesli cię mąż odumárł po śmierci brzemienná [...] Wdowo/ zaráz opowiedz brzemię Vrzędowi *KlonWor* 63. Cf *Z przytoczeniem*.

opowiedzieć co przez kogo (2): Prziyafzn pana Voyevodi [...] kthorą ye⁸⁰ Kro. m. przełz wałch opowyedzjal wdzyecznye przymowacz raczi. *LibLeg* 11/181; A iż ták Pan ná nas łáfkaw/ [...] iáfnie y przez Proroki nam to opowiedziec raczył/ y ná oštátek przez fyná fwego miłe⁸⁰. *RejPosWiecz*³ 98.

opowiedzieć komu (91): Ípal ísamá zilyna za yei namowa, a obaczil tho ponych then ranyoni y íamemv zilye opowyedzial. *LibMal* 1544/88v; Y oznaymił Iáákob Racheli że brát oycá iey á íłz fyn Rebeki/ j bieżáłá/ j opowiedziáłá ojcu íwemu. *BudBib Gen* 29/12, *Gen* 32/5; vkazał fię [*Jezus*] pierwey Máryey Mágdálennie [...]: (A) oná ízedłzy/ opowiedziáłá (tym) ktorzy znim bywáli *BudNT Mar* 16/10, *Matth* 14/12, *Mar* 16/13, *Act* 23/16; *ZapKościer* 1580/11; *GostGosp* 122; Wítań/ á weźmi dzieciátko y mátkę iego/ á wćiecz do Egiptu: y bądź tám/ aż ci opowiem. *WujNT Matth* 2/13; przyłzedłzy vczniowie iego [*Jana Chrzciela*]/ wzięli ciáło/ y pogrzebli ie: y ízedłzy opowiedzieli IEfufowi [*venientes nuntiaverunt Iesu*; przyłsedłłzy powiedzieli to Jezufowi *Leop*]. *WujNT Matth* 14/12, *Matth* 28/8, s. 123 marg, *Mar* 16/10, 13, *Act* 23/16; *SkarKaz* 518b. Cf *opowiedzieć co komu; kogo komu; Z przytoczeniem; Ze zdaniem dopełnieniowym opowiedzieć komu; Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym opowiedzieć komu; cum A cum inf opowiedzieć komu*.

opowiedzieć kogo (9): *GroicPorz* x3; *GostGosp* 166; Ktokolwiek łługi niewolné, ábo té ktorzy wćiekáią, zátzymawa, áni ich we dworze Królewłkim blizzym nie opowie: ten ie temu czyi łą, z winą piętnádzieftą niech wróci. *SarnStat* 647. Cf *opowiedzieć kogo komu*.

opowiedzieć kogo komu (6): Ielli by kto częgo ztych rzeczy powinnyh nieuczynił/ tedy gdy iy iego ítárłzi opowie vrzędowi [*delatus a tribuno suo ad magistrum*]/ niech będzie ískaran zá winę grzywną grołzy *ModrzBaz* 84, 84; *ActReg* 28; *GostGosp* 38; *SarnStat* 273, 300.

opowiedzieć na kogo przed kim (1): Kmiec ták fie ma ieden z drugim dogłędác z pilnością/ żeby włzyfcy Pánu robili/ y ma opowiedzieć łásiad przed Vrzędnikiem ná łásiádá gdzieby nie robił *GostGosp* 28.

opowiedzieć o czym [*w tym: „o czym” z odniesieniem do treści tekstu poprzedzającego* (1)] (3): A czyeladnyka po sobye zołthaw w Andrnopolyv zeby go do slvłznego czafzv Cro: ye⁸⁰ M. Vangierłkie⁸⁰ połła czekał, a othwoyem przemynenyv opovyedzial *LibLeg* 7/36; *Diar* 43; *SkarKaz* 518b.

Z przytoczeniem oznajmującym [*w tym z zapowiednikami: to* (3), *co* (1), *tak* (1); *mowiąc* (2), *rzek(n)ąc* (3)] [*komu* (7), *co komu* (5)] (12): opowiedz iey [*Maryi*] orędzié niebieskié/ rzekátz. Zdrowa bątz miłófcij pełná/ pán s tobą. *OpecŻyw* 7; *MurzNT Joann* 4/51; *KromRozm II* f3; *TEdy Sámfon*

Ízedł do Támnnathy/ á vyzrał thám niewiáfthę z corek Filiŧtyńfkich. Y przyŧzedŧy opowiedział to oycu Íwemu y mátcie Íwoiey ták mowiac/ Widziałem niewiáfte w Támnnacie z corek Filiŧtyńfkich *BibRadz Iudic 14/2, Ex 19/3, 1.Reg 18/24, Ier 37/7*; Támże mu potym Pan opowiedzyeć raczył: Ato będyełz miał znák tego zácżętego przymierza moiego *RejPos 297v; RejPosWiecz² 92*; Gdyż to Bog iáwnie opowiedział: Chwały moiey inŧzemu nie dam. *WujJudConf 58v*; Przekłęty człowiek ktory opowiedział oycu memu/ rzekąc/ vrodziłci fię [*annuntiavit patri meo dicendo: Natus est*] lyn *BudBib Ier 20/15, 2.Par 29/18*; y opowiedział mu [*Andrzej Piotrowi*] onę nowinę wełołą [...] mowiac: Náleżliłmy Mefyafzá. *SkarŻyw 595*.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami i odpowiednikami: to (11), co (4), tę rzecz (3); iż(e) (30), że (4), gdy (1), iżci (1), żeby 'że' (1); zaimek względny i pytajny (3)] (40): Potim mayenthności swe oznaymil y opowiedzial yz ma v Ferdinanda krolya Rzymskiego [...] Tysyancz zlotich Rniskich [*!*] *MetrKor 59/75, 59/77; RejKup i5; MurzNT Joann 4/51*; A przytym też opowiedzieli IchM, iż oczekiwają rady IchM panow *Diar 38, 38, 61, 62, 82; RejAp 196*; á [*Jezus*] opowiedzieć raczył/ iż tá [*uboga wdowa*] więcey dáła niż oni wŧzyłcy. *RejPos 171, 178v, 187v, 300v, [323]v, 340*; Poŧłał tedy Temiŧtokles do nich [*do Lacedomonów*] poŧły ŧwoie áby opowiedzieli: iż táb iedzie do nich Ípráwuiać ŧie im thego o co winę dáia *BielSpr 37v; WujJudConf 47*.

~ *opowiedzieć od kogo o czym (1):* co ŧamże Moizełz o tey zwirzchności tego Syná Páńfkiego/ [...] nam od tego frogiego Boŧtwa opowiedział: Iż kto go ŧłuchác nie będye frogimi pomŧtábmi karan býć musi. *RejAp 32v*.

opowiedzieć komu (21): proŧzę cie Serapis áby mi opowiedział ktho mię ma zábic [*ut indices mihi quis me debet occidere; szkazyemy ... HistAl 1510 490*]. *HistAl M2; Diar 40, 61*; Opowiedziano potym Krolowi Egyptłkiemu/ żeby vćiekał lud [*nuntiatum est regi ... quod fugisset populus; dano znać królowi ... że vćiekał lud WujBib*] *Leop Ex 14/5*; Co gdy opowiedziano Sálononowi Królowi/ iż Ioáb vćiekał [*nuntiatum est regi Selomoh, quod esset fugi Ioab; oznaymiono krolowi ... iż vćiekał BudBib*] *BibRadz 3.Reg 2/29, Gen 46/31, 47/1, Iudic 9/47, 3.Reg 2/30, 2.Mach 1/33; RejAp 32v*; ále rychło idzie á opowiedzie the rzecz zwolennikom iego/ iżci iuż z martwych wŧtał *RejPos 108, 182, 188v, 241, [323]v; BudBib 2.Mach 1/33*; Bo czegoś Ínadż niewiedział/ toć opowiem Íproŧtá. *KochFr 84*; Opowiedzcie Vczniom iego/ że vyzrzą z martwych wŧtálego/ w Gálieiey Pána Íwego *ArtKanc F3; GórnRozm G4*; Wierny cnotliwy ŧługá ma to Pánu opowiedzieć/ gdy co nie Íwą miára idzie *GostGosp 24*. ~

Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym [w tym: z zapowiednikiem to (2); iż(e) (3)] (3): Gdy Wożny kładzye pozew ná imienie iákie puŧte/ [...] ma iáchác do wŧi o gránicę álbo do Páráfiey/ y ma opowiedzyeć/ Iżem táb á táb ná tego pozew położył. *UstPraw H4v*.

~ *opowiedzieć komu (2):* Gdyż to káždemu [*Bóg*] opowiedzieć raczył/ iż nie w chlebie tylko twoim á nie w pracy twej zależy rozmnożenie twoje *RejPos 280, 1v*. ~

cum A cum inf [w tym: kogo, co być jakim (7), kogo być kim (1)] (10): gdyż go [*Chrystusa*] ielżcze y Prorok opowiedział býć Íwięty *RejPos 272v*; Toż y pyłmo S. dobrze poważywŧzy. Lepŧzy dzień ŧmierci/ á niż narodzenia bydż opowiedziało. *BiałKaz C, B, C4v; CzechRozm 210; Iacob Seneńki*

[...] do Papieża [...] był poślan/ áby mu wżyfłkiego dobrego winfzował/ á Krolá w pośłufzeńftwie jego być opowiedział. *StryjKron* 637; *CzechEp* 8; *PowodPr* 7.

~ *opowiedzieć komu* (1): Iezu ktoris przez angioła niewiaftam kazał by apoftołom opowiedziały ciebie zmartwy wftać. *TarDuch* C7v.

opowiedzieć w czym (1): Toć ieft oná ośtátnia poćiechá káždemu: przeciwko ftráfliwey śmierci ktoram być opowiedział w dżiśieyfzey Ewángeliey. *BiałKaz* D2. ~

W charakterystycznych połączeniach: opowiedzieć jasnie (2), *jawnie* (*aperte*) (3), *mocnie; bieżeć* (*iść*) *opowiedzieć* (2); *opowiedzieć mowiąc* (2), *rzek(n)ąc* (3); (*w*)szedszy *opowiedzieć* (3).

Zwroty: »duchem bożym [= z natchnienia bożego] opowiedzieć« (1): Iáko Dawid/ [...] musiałby był samże tym złym zoftać/ iákim być Saulá/ fwego głównego nieprzyaciela/ duchem Bożym/ opowiedział *CzechEp* 8.

»[*jakimi*] słowy opowiedzieć« (1): Nie była to tedy nigdy myśl páná [...]/ áby miał kiedy Piotrá [...] nád innymi przekłádác y wnośić/ boby to wżdy był kiedy iálnymi y wyráźliwymi fłowy opowiedział *NiemObr* 32.

»opowiedzieć usty« [*szuk zmienny*] (2): *RejPos* 248; fłowá fámego Páná Kryftuła/ co nam opowiedzyeć raczył Bośkiemi vfty fwoiemi: Wiele ich ieft wezwáných/ ále mało wybráných. *RejPosWiecz*² 92.

Szeregi: »opowiedzieć a odnieść« (1): To opowiedz domowi Iakobowemu/ á odniefiez [*Sic dices ... et annuntiabis*] to Izráelitom. *BibRadz Ex* 19/3.

»ogłędác i opowiedzieć« (1): iż [...] będzie wolno tymże Káfztelanóm niemocné/ którzy na woynę nie mogą iechác/ [...] ogłędác/ y oné nam y potomkóm náfzym opowiedzieć [*revidere: et ... deferre JanStat* 703] *SarnStat* 300.

»oskarżyć i opowiedzieć« (1): Ktorzy Doktorowie tákowe Aptékárze niepoślufzné [...] będą powinni nam y Rádzie mieyfłkiéy ofkárzyć y opowiedzieć [*deferre et manifestare JanStat* 1057] pod łáfką náfzą *SarnStat* 273.

»oświadczyć i opowiedzieć« (1): Ia Iezus kazałem to oświadczyć y opowiedzieć kościołom. *RejAp* 194v.

»opowiedzieć i oznajmić« = *demonstrare et dicere Vulg* [*szuk 1:1*] (2): [*ślubuję*] ze tho yego krolyewfkyey myłofczy radám albo y wrządnykom [...] opowyem a ośznamya [!] *MetrKor* 37/2; *BibRadz 4.Esdr* 6/33.

»opowiedzieć i rozgłosić« (1): Nádto wżyfłek on orfak/ człowiekiem złym y grześznym Chriftá Páná bydź/ był opowiedział/ y rozgłofzył *BiałKaz* C4v.

»strzec i opowiedzieć« (1): Ktory by Kmieć nie śiał/ ma go zobopolny fąśiad ftrzedz [y] opowiedzieć. *GostGosp* 166.

»opowiedzieć albo wypisać« (1): [*dworka*] ma Vrządniká vpominác y Włodárzá. A gdyby w tym nie byli rządni/ tedy Pánu opowiedzieć/ álbo wypifác. *GostGosp* 122.

»wyznac i opowiedzieć« (1): przerzeczony pan Bothurniski wiznal y opowiedział yz [...] wfchithko domowftwo. [...] panyey Magdaleny zabawskiej ku zachowanu kwierney rącze zoftawil *MetrKor* 59/77.

α. *Wymienić, wskazać; dicere PolAnt [co komu] (3)* : tamżego [Izaaka] mnie ofiaruy/ zápaloná ofiarą ná iedney gorze/ którą iá opowiem [ukazę BudBib] tobie. *BibRadz Gen 22/2*; ízedł [Abraham] w drogę/ áż do mieyfcá ktore Bog opowiedział iemu [o którym mu powiedział Bog BudBib]. *BibRadz Gen 22/3, Gen 22/9*.

β. *Wypowiedzieć osobiście lub za czyimś pośrednictwem dla przekazania własnych treści [zawsze: słowa] (3)* : iż żaden nie może być zbáwion/ iedno ten ktori [...] íspráwuie fię wedle słowá ktore opowiedzieli dwánaście Apoštołow. *BibRadz II 143c marg.*

opowiedzieć przez kogo (1): Ten przywrocił záfię gránice IzráelŃkie od Emáth áż do Morzá ku pułzczy/ według słowá Páná Bogá IzráelŃkiego/ kthore był opowiedział przez sługę swego [iuxta verbum ... quod locutus fuerat per manum servi sui] Ionáfá syná Amáthy Proroká *BibRadz 4.Reg 14/25*.

Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym [komu] (1): Ciefząc fie onymi słowy co iey Iop święthy opowiedział: Iż wiemci ia iż ftworzyciel moy żyw íeft *RejPos 128*.

γ. *Przekazać, powtórzyć czyjś wypowiedź; (an-, re)nunciare verba Vulg, PolAnt; loqui verbum (a. verba) PolAnt [zawsze: słowa a. słowo [czyje]] (9)* : PAn ták mowi/ Zíthąp do domu Krolá IudŃkiego/ á tám opowiedz to słowo [et loqueris ibi verbum hoc PolAnt, Vulg; á będziefz tám mówił to słowo WujBib]. *BibRadz Ier 22/1*.

opowiedzieć komu (7): Opowiedział tedy Moizefz słowá ludzkie Pánu [odniółł ... słowá ludu do PANA WujBib] *Leop Ex 19/9*; Otho Krol vpodobał cię sobie/ y miłuiá cie wízytcy słuźebnicy iego/ á przetoż teraz zoftań zięciem KrolewŃkirn. Opowiedzieli thedy słuźebnicy Dawidowi słowá ty [mowili ... do vřzu Dawidowi słowá te BudBib] *BibRadz 1.Reg 18/23, Ex 19/6, 9, Num 11/24, Ier 16/10; BudNT Act 16/38. Cf Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym*.

Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym [komu] (1): pořłał vrząd [do stróža więzienia] Ceklarze/ mowiąc: Wypuść one ludźie. Y opowiedział te słowá [zwiáftował ... thę rzecż ... Leop] ítroż cięmnice Páwłowi: Iż vrząd pořłał ábyřcie byli wypuřczeni *WujNT Act 16/36*.

δ. *Dać znać innym sposobem niż słowami (3)* :

opowiedzieć co czym (1): gdzie zá tháková odmiáná [uczucia]/ bliŃki kres/ á koniecz/ řwoiey przeciwko iemu chęci/ pořtawá [białogłowa] opowie *GórnDworz Dd4*.

opowiedzieć komu (2): ożywił fię y poświęcił Ian/ y przed czáfem wýřzcia swego z żywotá/ Páná swego poznał/ mátkę iego poznał/ y mátcę řwey iáko mogł opowiedział. *SkarKaz 579b. Cf opowiedzieć komu o kim*.

opowiedzieć komu o kim (1): iż pozdrowienie nařwięřzzey mátki w żywoćie zrozumiał [řw. Jan]: y o Pánie řwoim włáfney mátcę řwoiey opowiedział *SkarKaz 577b*.

[*Ze zdaniem dopełnieniowym [czym]*: Bo tą chromotą ieřli [pies] ítráći zdrowie/ Iednák že gámrat potomřtwo opowie. *BielawMyřł C3.*]

a. *Ogłóřić, obwieřćić publicznie; rozpowszechnić, rozgłóřić, rozřlawić; praedicare Vulg, PolAnt; innotescere, intimare, publicari facere JanStat; indicere Mącz (53)* :

opowiedzieć co [w tym: „to” wskazujące w odniesieniu do treści tekstu poprzedzającego] (4) (39): Nyech moc á zacnořć twoyę wřřyřcy opowyedżá/ Boć nye táyna ná řwyecye/ wřřyřcy o nyey wyedżá. *LubPs řř, I4; Indico, Vřtáwuę Opowiedam. Ut, Indicere ferias, Opowiedzieć řwięřtá. Mącz 87b;*

RejPos 297v; Te słowa iawnie opowiedz/ á tych zataifz [*Haec in palam facies verba, et haec abscondes Vulg.* *BudBib* 4.*Esdr* 14/6, 4.*Esdr* 14/25; *SarnStat* 270. Cf *opowiedzieć co komu; co przez kogo; »opowiedzieć słowo pańskie«, »opowiedzieć wojnę, potrzebę«.*

opowiedzieć co komu [w tym: (wszemu) światu (4), każdemu narodowi (1)] (24): *TarDuch* A4; *LubPs* F2v; *BielKron* 57; *RejAp* 11v, 85v; *RejPos* 119v, 221v, 227v; opowiedzieli poft przed obliczem Iehowy wżytkiem ludowi *BudBib Ier* 36/9; Ciebie my wiecznie wyznawác będziemy/ Y twoie cudá świata opowiemy *KochPs* 111, 36; *StryjKron* 130; *LatHar* 76; które to fkażenie y obligácie ich/ kazemy opowiedziéc wżytkim przez obwołanié iawné [*Quam revocationem et obligationem ... per proclamationem publicam omnibus innotescere faciemus JanStat* 1126] *SarnStat* 914, 261, 1236. Cf »opowiedzieć ewangelijá«, »opowiedzieć lata miłosier- ne«, »opowiedzieć pokój«.

opowiedzieć co przez kogo (3): gdy by ná innym odmiennym mieyftcu miał być Sąd/ to może być/ ále ták/ iżeby tho Sędzia pierwey opowiedział przez Podwoyfkie⁸⁰ iawnie *GroicPorz* mv; boć iá [robotę w winnicy pańskiej] dofyć głośno obwołano á fzyroko opowiedziano/ iuz przez Proroki/ iuz y przez Apofthoły/ iuz y przez Ewanyelify *RejPos* 61v; *ModrzBaz* 104v.

opowiedzieć co przez co (4): tákowá wftawę przez obwołanié Woźnego [marszałek] ma opowiedziéc [*constitutionem per publicationem intimare JanStat* 295] *SarnStat* 312, 261, 275, 914.

opowiedzieć komu (29): aby zeznał [woźny] czas ymieifcze położenia pozwv, akomvby opowiedział na ymieniv vedlia statutu, a fktorá fliachtą abo fliachcziczem. *ComCrac* 17; *RejPos* 196v. Cf *opowiedzieć co komu; kogo; Ze zdaniem dopełnieniowym.*

opowiedzieć kogo [= czyje nadejście, czyją obecność; w tym: komu (1), na czym (1)] (3): Gdyż go [*Chystusa*] im iuz on Ian s. [...] iawnie á iálnie obwołał y opowiedzwał: ná oftátek y pálcem oczywifcie vkazał/ áby iuz nádeń inego nie czekáli. *RejPos* 196v; Saul [...] od pomazánia rok był krolem nie wziętym/ aż do tego czáfu kiedy go znowu Sámuel ná fejmie opowiedział *BudBib* I 154d *marg*; *SkarKaz* 514a.

opowiedzieć na co o czym (1): [król] oświadcza się [...], że go [opatrywania posłów ziemskich] na potym dawać nie będzie. O czym na sejmy powiatowe opowiedziéc rozkaże *Diar* 43.

Z przytoczeniem [przed kim] (1): gdyż przyfzedł dzień odpowiedzienia/ przed wżytкими opowiedziáá tak mowiac. Gdyż Grzegorz rycerz [...] walczył/ [...] przetofz iego fobie przymuię zá męzá. *HistRzym* 35v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (3); iż(e) (4)] [komu (2)] (4): Y potomftwo Aaron opowye to fpráwnye/ Iż ten Pan w miłofyerdzyu dobrotliwy fławnye. *LubPs* aa3; *GroicPorz* i3; Wnet Pan tego nie mogł záćirpieć/ áby te⁸⁰ obwołác á opowiedzyec nie miał/ iż tákie vpominki [...]/ fą iemu wdzięczne *RejPos* 170v, 222.

cum A cum inf (1): Papież [...] kánonizował to iest opowiedział być wvielbionego od Bogá S. Stánifławá przez znáki dowodne *BielKron* 362v.

W połączeniach szeregowych (2): *RejAp* 11v; á nietylko wftawy rzeczam máią vczynić ále téz y miáry wymierzyć/ poltánowić y opówiedziéc/ wedle ftarádawného zwyczáiu *SarnStat* 270.

W charakterystycznych połączeniach: opowiedzieć głośno (2), *jawnie* [w tym: *jawnie a jaśnie* (2)] (8), *mocno, sprawnie, szyroko* (2).

Zwroty: »opowiedzieć [komu] ewangeliją« = *evangelizare, evangelium praedicare Vulg* [szyk zmienny] (4): OZNAYMUIĘ wam bracia Ewangeliją kthorąm wam opowiedział/ którąście y przyjęli/ y w ktorey łtoicie/ y przez którą bierzecie zbawienie *Leop* 1.Cor 15/1; gdy opowiedzieli Ewangeliją [gdy ewangeliją przepowiadali ... *Leop*] miáftu onemu/ y náuczylu wielu; wrocili się do Liłtry *WujNT Act* 14/20, 1.Cor 15/1, *Hebr* 4/2.

»opowiedzieć głosem« (1): wedle zwyczajiu miáftá Kráková/ opowie głosem wżytkiemu poľpolłtwu/ iże ná tym Sądzie łprawy [...] ładzone niebędą *GroicPorz* i3.

»[komu] opowiedzieć lata miłosierne [= *czas miłosierdzia bożego nad grzesznikami*]« (1): á tym ten wżzechmogący Pan rokazał opowiedzieć ty látá miłolierne Bogá oycá łwego niebieskiego *RejPos* 118v.

»opowiedzieć [komu] pokoj« [szyk zmienny] (2): *RejPos* 115; przyłzedłzy [*Chrystus*] opowiedział pokoy wam [*evangelizavit pacem vobis*; opowiadał... *Leop*] którzyście byli dáleko/ y pokoy tym którzy blisko. *WujNT Eph* 2/17.

»opowiedzieć słowo pańskie« = *loqui verbum Domini Vulg* (2): ták oni łwiádectwo wydawłzy y opowiedziawłzy [powiedziawłly *Leop*] łłowo Páńkie/ wrocili się do Jeruzálem *WujNT Act* 8/25, *Act* 14/24.

»opowiedzieć (własnymi) usty swemi« [szyk zmienny] (2): opowiedzieć y obwołác im raczył thy łwięte gody á thę łławną wieczszą łwoię/ napirwey włáfnemi włty łwemi *RejPos* 159, 303.

»opowiedzieć [= ogłósić] wojnę, potrzebę« [szyk zmienny] (2:1): *Diar* 81; łthey przyczyny Papięz opowiedział wojnę przeciw Fráncułkiemu Krolowi. *BielKron* 235v; áby káždy łnich miał gotowy koń y łtrzelcá zawždy ku potrzebie włzelkiej/ kiedy Stárołtá álbo podłtarołci potrzebę opowie. *BielKron* 387v.

»wojnę, walkę opowiedzieć« = *wydać komuś wojnę, wejść z kimś w konflikt zbrojny* (2:1): Ktorzy [łposłowie greccy] przyiecháli/ połelłthwo powiedzylu/ ktore niewdzyęcznie [łTrojanie] przyęli/ walkę im opowiedzylu. *BielKron* 57; *ModrzBaz* 104v; łam [łWłodzimierz] zebrawłzy więłtze woylko z Rułłakow/ á złczywłzy ie z Waregámi Brátu Iaropołkowi wojnę opowiedział/ vprzedziác go w tym/ bo wiedział/ że też Iaropełk miał wojnę przeciw iemu podniełć. *StryjKron* 130.

Szeregi: »obwołác i (a) opowiedzieć« [szyk 7:3] (10): przez piłmá y połtánowanie łwoie/ ktore łzyroko włzemu łwiátu obwołác y opowiedzieć raczył. *RejAp* 85v; iáko y Apołtołowie włzyłcy o tym bárzo obwołáli/ y głółno to łwiátu opowedyzylu/ iż tho iełłt pewna á nieomyłna rzecz *RejPos* 222; włzytko Duch s. iáwnie á iáłnie opowiedzyc ł obwołác rokazał *RejPos* 297v, 61v, 159, 170v, 196v, 221v, 227v, 303.

»uchwalić i opowiedzieć« (1): proszą łposłowie, aby JKМ wojnę łpospolitą uchwalić tu na łejmie i opowiedzieć raczył *Diar* 81.

W przén (4) : opowiedzą niebiołá łprawiedliwołć iego/ łudu [*adnuntiabunt caeli iustitiam eius populo Vulg Ps* 21/32] który łie narodzi *TarDuch* A4 [*idem LubPs* F2v]; Iuż też ięzyk moy wyzna twe łprawyedliwołci/ Przez cáły dzyeń opowye chwale twey moźnołci *LubPs* 14, F2v; w Bethleem: gdzie go [*Chrystusa*] gwiazdá y niebo opowiedziáło *SkarKaz* 514a.

2. Przedstawić, opisać, objaśnić, wyłożyć, objawić; zdać sprawę, zrelacjonować, okazać słowami ustnie lub na piśmie, nauczyć; *eructare, loqui, (e)narrare, (ad-, an-, re)nunciare, referre Vulg, PolAnt; allegare, declarare, exponere JanStat; interponere, ostendere Mącz; indicare HistAl; dicere PolAnt; deferre Modrz (205) : RejZwierc 100v; Bogá nikt nie widział: iednorodny lyn/ który ieft ná łonie Oycowym/ on opowiedział [ipse enarravit PolAnt, Vulg Ioann 1/18; ten wypowiedział Leop; on go opowiedział LatHar 527] CzechEp 117; WujNT Ioann 1/18, s. 525.*

opowiedzieć co [w tym: „to, tę rzecz, co” wskazujące z odniesieniem do treści tekstu poprzedzającego (13:2:1), „co” względne w zdaniu złożonym (1)] (131): MetrKor 59/76v; LibLeg 11/163; Diar 75; LubPs O3v, T3v; Leop 1s 41/22; Y przyfzli posłowie do Gábáá Saulowego/ y opowiedzieli wftythkę rzecz gdzie fłyfzał lud BibRadz 1.Reg 11/4; Abowiem nawięczłza część fpraw iego fkrzyta ieft/ á kthoby opowiedzieć y znieść mógł przykłády fprawiedliwóści iego. BibRadz Eccli 16/20, 16/24[25], 39/14, Matth 13/35; KochSat B4; Iudicium suum interponere, Mniemánie fwe opowiedzieć. Mącz 311b; GórnDworz S4v; RejPos 258v; BudBib Is 57/12; CzechRozm 195; PaprPan L3; [ci] którzy w káżdym wieku Chęć opowiedzą páńfką ku człowieku. KochPs 32; SkarŻyw 52; NiemObr 24; Vřadu gdi profak nievmial fprawiedliwóci fwei bronie abo krziwdi opowiedzieć/ zaras mu Prokuratora pokazał PaprUp B2; GrabowSet E3v; A pásturze vćiekli: y przyfzedfzy do miáftá/ opowiedzieli [nunciaverunt oznaymili á zwiáftowáli Leop] wizytko WujNT Matth 8/33, Matth 13/35; SarnStat 280, 1112 [2 r.]; GrabPospR L4v; KmitaSpit Cv; A ták choćiaybym rad ten bol opowiedział/ Ktory nas gryzie/ lecz [...] PaxLiz C4v. Cf opowieć co komu; co przed kogo; co przed kim; co w kim.

opowiedzieć co od kogo (1): zá tę wdzyęczną nowinę ktorąś nam był tak wftytkim opowiedział od Pána náfzego w ofobie krolá thego [Achaza] RejPos 271.

opowiedzieć co komu [w tym: sobie = nawzajem jeden drugiemu (1)] (93): BierEz B4; TarDuch A3v, A4; HistAl D4; MurzNT Matth 18/11; Diar 40, 54; W pyeśnyach pogánom opowiem twoye zmiłowánie LubPs O3, M2v, R5v, V2v, ee6v; GroicPorz c3; KrowObr 43; y opowiemci [oznaymieć WujBib] wielkie rzeczy/ y pewne o kthorych niewiezf. Leop Ier 33/3, Ex 19/25; BibRadz Gen 20/8, Deut 4/45, Ios 22/32, Ier 33/3, 1.Mach 4/26, Hebr 2/12; OrzRozm R4; KochSat B4; Mącz 445c; RejAp 20v, 99, 176v; HistRzym 49; Izbych był řam nie przyfzedł á nie opowiedział im woley Bogá Oycá fwego/ nie thákiegoby byli grzechu mieli. RejPos 180 [przekład tego samego tekstu RejPos 333]; gdy řobie opowiedziały ony pociechy řwoie ktore obiedwie miály przez Anyoły Páńfkie im od Pána opowiedziáne RejPos 303v, 5v, 14, 46, 157, 164 (33); BiałKat 386; Trzebá theż będzie opowiedzieć Chrześcijánom Kořcioła tego wřafnořci KuczbKat 75; RejZwierc 5v, 168v; BielSpr 47; WujJudConf 89v; BudBib 4.Esdr 14/5; řeby iego [króla Zygmunta Augusta] řzczeńřliwe pánowánie/ y řpokoyne. Iáki Demořtenes. Albo iáki Cicero. Lářkom wářzym opowiedział. BiałKaz H2, C3v; BudNT Hebr 2/12; CzechRozm 229, 246; POyrzy bracie beřpiecznie ná ty dwie ofobie/ Opowiemci ácz krotce ich cne řpráwy tobie PaprPan K, V2v; KochPs 153; SkarŻyw 183, 413; A maią opowiediecz the Cyrograffy řřynom Pána Michała Liuboczkie⁸⁰, a řummy się vpominacz, wedlie zapyřfu ZapKořcier 1587/71; StryjKron 305, 432; řeby ten godźien był řtrofowánia: y vtyřkowánia/ ktory nie rozumie tego/ cžego řię nie včzył: cžego mu nie opowiedźiano/ y cžego nie rozumie. CzechEp 140, 24; krotko wam ziwoti kazdego monarchi y Krola opowiem PaprUp A2v; GostGosp 34; Phil C4, D;

zgrupowałszy się Apostołowie do Iesufá/ opowiedzieli mu wszystko [dali mu sprawę o wszystkim Leop] co czynili y czego wczuli. *WujNT Mar 6/30*; Opowiem [(an)nuntiabo Vulg, PolAnt; Zwiastuję Leop] imię twoje bráćiey moiey *WujNT Hebr 2/12 [idem TarDuch A3v]*, *Act 21/19*, s. 769 *marg*; *SarnStat 624*.

opowiedzieć co przed kogo (1): onęgo zbiegá ná sprawę wydać/ y przyczynę iego wczynu przed Máieftat náłz przez líft y Połty fwe opowiedzieć [*causam ... coram nostra maiestate ... allegare JanStat 895*] [*mistrz zakonu*] będzie powinien *SarnStat 1112*.

opowiedzieć co przez kogo, przez co [w tym: przez co i kogo (1)] (6:1): ma [sędzia] Przyfyęznikow o Sentencyą pytać/ ktorzy mu iá potym zmowiwszy syc/ máią přes ftárszego opowiedzieć *GroicPorz c3*; *RejAp 99*; *RejPos 174v*, 305; wyrokow Bożych: ktore on [Bóg] przez iedynego syná swego Iezufá Chriřtułá y świádky iego/ inřzym dźiatkom swym opowiedział. *CzechRozm 229*; *SarnStat 1112*.

opowiedzieć co czym (1): Iřz wřzelaki źwierz inřzi pochyłym ftworzono. A człowiek twarz wyniořłá nieřie przed wřzitkami [...]. Chciał na^m bog tim řwoię myřl opowiedzieć prawie Iřz byđło á człowieka ftworzył krozney řprawie *KochSat B4*.

opowiedzieć co przed kim (4): *GroicPorz ee*; Przyřli tedy męđrcy y prákthycarze/ Káldeyczycy/ y wieřczkowie/ á opowiedziałem řen przed nimi [*et somnium dixi ego coram eis*] *BibRadz Dan 4/4*, *Dan 4/5*; *ZapKościę 1580/10v*.

opowiedzieć co o kim (2): iáko on tu wypełnia obietnice řwoie/ ktore nam o řobie przez Páwłá řwiętego opowiedział *RejPos 305*. *Cf Z przytoczeniem*.

opowiedzieć co w kim (1): prawdę twą w wřzech narodzyech opowiem ták beřpysznie *LubPs T5v*.

opowiedzieć komu (137): *LibLeg 11/173v*; *KromRozm II gv*; A tak WM prosiemy albo nas tego WM nauczycie, abyřmy braciej swej teź opowiedzieli, aby potym pošlom swym nie rozkazowali się o to pytać *DiarDop 117*; *GroicPorz c3*; *KrowObr 10*; *RejPos 188*, [203]; *BiałKat d4v*; *SkarŻyw 253*; *ZapKościę 1587/71*; pytay oycá twego/ tedyć to obwieřci/ ftárszych twoich á opowiedząc. *ReszPrz 97*; *WujNT Ioann 16/14*, 15, *Act 22/26*. *Cf opowiedzieć co komu; kogo [= o kim] komu; kogo [= czyjá naukę]; Ze zdaniem dopełnieniowym opowiedzieć komu*.

opowiedzieć kogo [= o kim] (19): Azaź ftóry Zakon Bogá oycá iáwnie nie opowiedział *Notá iź Bogá oycá á o řynu ięřcze pod zařłoną mówi?* *CzechEp 220*; bogá nieznáio^ę/ ktorego ftórzy Izraęlczycy prawdźiwi nie ználi: Chryřtus go nie o powiedział [!]: Apofřtołowie y Ewánieliftowie nie opifáli. *CzechEp 287*; *LatHar 527*. *Cf opowiedzieć kogo komu; kogo jako kogo; kogo przed kim; Ze zdaniem dopełnieniowym opowiedzieć kogo, co [= o kim, o czym]*.

opowiedzieć kogo [= o kim] komu (9): iako gi [Józefa] podczáły czo z nim řiedział opowiedział krolowi/ y iako był przywiedzion przed krola *RejJóz I5v*; *SeklKat Z2*; *KromRozm III D*; *GroicPorz f4v*; *BielKron 223*; *RejPos 328*; *SkarJedn 12*; Kiedy kędy pošłá álbo przewodniká Vręđnik odpráwue/ ma go Pánu/ Pániey/ y ftárszym řługom opowiedzieć: bo moźe ieden odpráwić wiele rzeczy/ po co dla niewiádomořci muři kilku potym pošyłać. *GostGosp 18*; *PaxLiz D*.

opowiedzieć kogo jako kogo (1): tedy ćie [arcybiskupa Hermana] ftóřzemu vręđdowi opowiemy/ iáko tego kthory řie Wormáckim dekretom przećiwi *BielKron 223*.

opowiedzieć kogo przed kim (1): Pan świetcki niewie/ niż przed nim powiem/ czego mi potrzeba/ aż mię pierwei przed nim opowiedzą/ przyłtęp wczynią abo lie też za mną przyczynią. *SeklWyzn* [e4]v.

opowiedzieć kogo [= *czyją naukę; zawsze Chrystusa*] [*w tym: komu* (5)] (6): A Filip wśedłfy do miálthá Sámáriei/ opowiedział im Chryłtułá. Y fluchály pilnie tego tłulfcze co im Filip powiádał iednoftáynie flucháiąc *Leop Act* 8/5, *ZZ3v*; Meinradus człowiek świetego żywotá/ ten naprzod Iflantom Kriłtułá opowiedział/ záložywłzy Biskupłtwo náwracał aż do roku 1200. *BielKron* 282, 288v; Luter y iego Miniłtrowie/ tegoli nam Chryłtułá przynofzą y opowiadáią/ [...] ktprego Pápiefz y Rzymłki kołcioł od ołmi łet lat opowiedział y wniolł do Niemiec/ czyli nie tego *SkarŻyw* 520, 354.

opowiedzieć o kim, o czym [*w tym: „o czym” w odniesieniu do tekstu poprzedzającego* (1)] (8): Gdy iuż opowiedział o zborzeniu Bábilonu/ obraca rzecz śwá do Zydow *BibRadz Is* 48 *arg*; iákoł o tym Fárizeufzu á o tym pochłubniku nam opowiedzieć raczył. *RejPos* [203], 188; *BiałKat* d4v; *SkarŻyw* 253; wie Krol Im dobrze wश्यtkie postęmpki spraw P. Kanclerzowych tam in toga quam in bello, teraz tylko kazał otych opowiedzieć, ktore są bellica *ActReg* 77; *WujNT Matth* 8/33, *Mar* 5/16.

Z przytoczeniem [*co o kim*] (1): Ale niech pámiętáią/ co o tákowych opowiedział Ezáiałz Prorok: Biáda tym/ ktorzy złe názywáią dobrym/ á dobre złym *WujJudConf* 81.

Ze zdaniem dopełnieniowym [*w tym z zapowiednikami i odpowiednikami: to* (6), *wszytkę rzecz* (1), *tak* (1), *w tym* (1); *iż* (8), *jako* (4), *jako ‘że’* (2); *zaimek względny i pytajny* (8), *zaimek przysłówkowy* (1); *zdanie dopełnieniowe w interpozycji* (1)] (23): nyechcem tego zanyechác/ ábyłmy wprzod nie opowyedyeli/ yáko wyele ná tym/ y nyemála thego potrzebá yełt *GliczKsiąz* B; Thák też z drugiey łtrony przyczynę potępienia niezbożnikow opowiedział w tym/ iż nie znáią Bogá Oycá y Syná iego. *GrzegRóżn* I; *WujJud* 73; *WujNT Act* 15/4.

~ *opowiedzieć komu* (16): Idź do domu twego do fwoich/ opowiedzże [oznaymi *WujNT*] im/ iáko wielkie (rzeczy) tobie Pan wczynił/ á iáko lie zlutował nád tobą *Leop Mar* 5/19; A wízákoż opowiem tobie to co nápiłano ielth w piłmie prawdy *BibRadz Dan* 10/21, *Ex* 19/7; iáwnie im [*Bóg ludziom*] opowiedzieć kazał/ iáki to miał być Krol/ á iáko lie ziáwić miał. *RejPos* 3, 122v, 196, 227v, 251, [279], 285; Tákże y to cokolwiek Ionátás wczynił/ opowiedziano krolowi *BudBib* 1.*Mach* 11/5; Bo opowiedziawłzy iey Pan iáko ielth zmartwywłtánim/ y żywotem/ y iáko pozyteczna wiárá ielth weń/ pyta iey *BiałKaz* G2v; *BudNT Matth* 11/4; *StryjKron* 597; opowiedział nam [nam powiedział ... *Leop*] iáko widział ániołá w domu śwym łtoiącego y mowiącego mu *WujNT Act* 11/13, *Mar* 5/16.

opowiedzieć co [= *o czym*] (2), *kogo* [= *o kim*] (1): opowiedzwał iá [*Jezus ubogą wdowę*] iż więcey dáłá [*Cf opowiedzieć raczył/ iż tá więcey dáłá RejPos* 170v]/ niżli oni wśyłcy bogacze/ do łkárbu onego. *RejPos* 243, 227v, 250.

opowiedzieć na kogo przed kim (1): o powiedział [!] [*landgraf*] wśythkę rzecz przed Kúrflerłty/ y Ferdynándem y przed innymi ná Brunłzwické Kłiążę/ iáko on wicherzy miedzy imi *BielKron* 217. ~

W charakterystycznych połączeniach: opowiedzieć bezpiecznie, dostatecznie, jawnie [*w tym: jawnie a jaśnie* (2)] (7), *krotce* (*krotko, krotciuchno*) (3), *prawie, szyroce* (*szyroko*) (2), *śmieie*.

Fraza: »jakom opowiedział« [*wtrącony odsyłacz do wcześniejszej wypowiedzi*] (1): Zaden tedy inłzy/ iákom opowiedział/ nie bywa miánowan Bogiem/ ábo názywán Pánem/ iedno ktory ielth wśytkich Bogiem y pánem *CzechEp* 238.

Zwroty: »opowiedzieć w osobie [czyjej] [= na przykładzie kogo]« [szyk zmienny] (4): mamy fie vczyć s przykładu thego Iáwnogrzełzniká/ iż on nie wiele łzemrał/ iáko Licemiernicy czyniá/ ále podniołzły oczy łerdeczne łwoie [...]/ bił pierśi łwoie/ [...] rácz łpráwić náłz włzechmogácy Pánie á w tych nędznych łercoch náłzych táką wiárę/ [...] iákás nam w ołobie tego nędznego iáwnogrzełzniká opowiedzyeć raczył *RejPos* 202v, 14, 182v, 271.

»[jakimi] słowy opowiedzieć« [szyk zmienny] (3): *RejAp* 176v; [pani] dobrze mu głośno podziękowála/ y łzyrokiemi łłowy opowiedziála rádość łwoię. *GórnDworz* S4v; Ktoż kłęfkę onego dnia/ y pobite głowy/ Táł wymowny opowie rzetelnymi łłowy. *KmitaSpit* Cv.

»usty swojemi opowiedzieć« (1): Gdyż inłzey żadney [drogi] y łam vłty łwoiemi nam opowiedzyeć nie raczył *RejPos* 240v.

Szeregi: »napisać i opowiedzieć« (1): s tey Ewányeliey s. ktorą nam tenże Pan náłz przez Łukałzá s. tymi łłowy nápiłác y opowiedzyeć raczył. *RejPos* 343v.

»naznaczyć i opowiedzieć« (1): Cyrograffy moie na tym miełłczu naydą gdzie ym ya naznacę y opowiem. *ZapKościer* 1587/71.

»objáśnić i opowiedzieć« (1): w ktorych [rozmowach] y wiele náúk/ y wiele otworzonych táiemnic łwoich/ y piłmá łwiętego/ im obiáśnić y opowiedzyeć raczył *RejPos* 316.

»objawiać i opowiedzieć« (1): Iáko tedy Pan Kryłtus Syn Boży wolá oycá łwego obiawiał łudziom y opowiedział *KrowObr* 43.

»opowiedzieć i okazać« (1): pan Boturznski opowiedział y okazał swoye włchithkie schati ktore przí sobie ma. *MetrKor* 59/76v.

»opowiedzieć i (a, alboż) (pisaniem swym) oznajmić (a. oznajmowác)« [szyk 4:1] (5): *BibRadz Eccli* 16/24; opowiedziawłzy y oznaymiwłzy im [Chrystus swoim owieczkom]/ iáko máią znác/ á iáko máią być pilne łwiętego głófu iego/ łzedł do Bogá Oyczá łwego niebiełkiego *RejPos* 122v, 232, 251; mytá/ ktore łamiż pánowie co ie komu dáią/ będą powinni ná z ieżdżie [!] powiátowym opowiedzieć/ álbożpiłaniem [!] łwym oznaymić *GrabPospR* L4v.

»opowiedzieć i przełóżyć« (1): Thich thakowich łkod [...] y Czyełkołczy nyezdało łzye nam zamylczecz y zanyechacz y dlya thegołzmi czye do C. ye^{go} mczí połłaly. Abiłzi ye^{go} m. opowedydział y przelozil. A zadał ye^{go} mczí. Abi thi zloczincze hamowacz *LibLeg* 11/173v.

»opowiedzieć a skarżyć« (1): A iełliby iáką krziwda łię im zdała od pana łwego, zezwalia im pán to opowiedzieć a łkarżyć. przed Ie^{go} Mscią Panem Woiewodą. *ZapKościer* 1580/10v.

»ukazać a opowiedzieć« (1): iż żadna ina drogá nie iełt pewnieyłza do Bogá Oycá náłzego niebiełkiego/ iedno tá ktorą nam iáwnie vkazało á opowiedzyáło łwięte Bołtwo iego. *RejPos* 189v.

»wylíczać i opowiedzieć« (1): iż na was włzytki przekłęctwá przypádną [...]/ ktore im też tám włzytki łzyroko [Bóg] wylíczał y opowiedział. *RejZwierc* 5v.

»opowiedzieć, wylóżyć« (1): Postquam eis mores ostendi tuos, Iákom ym obyczáye twoye opowiedział/ wylóżył. *Mącz* 445c.

»opowiedzieć i (a) wysłówić« [szyk 1:1] (2): Dobroć á łpráwy yego/ narod narodowi/ W wylkyey chwale opowye y zacnye wylówi *LubPs* ee6v; *RejPos* 258v.

a. *Przedstawić, wyrazić swoją wolę, nakazać, polecić, upomnieć; denunciare, loqui et dicere PolAnt, Vulg; dicere PolAnt; decernere JanStat (15) :*

Z przytoczeniem zdania rozkazującego [w tym z zapowiednikami: to (2), tak to (1), to tymi słowy (1); komu (2)] (4): Ták to opowiedz synom Izraélfkiem [*Loquere ad filios Israel et dices ad eos*]/ Gdy wnidziecie do źiemie którą wam podam/ á żniwá łwe w niey łprawowác będziecie/ tedy káplánowi przynieście Omer pierworodnych zboż z żniwá wálzego. *BibRadz Lev 23/10, Num 15/2, Ion 3/7;* gdyż to iáwnie opowiedzyeć raczył/ iżeś thy nie chciał dbác o nędzniefzgo bliźniego twoiego/ thedy iuż odłthęp odemnie *RejPos 314.*

Ze zdaniem dopełnieniowym z odcieniem imperatywnym [w tym z zapowiednikiem: to (1); aby (7), żeby (2), iż (1)] (10): kazáliłmy opowiedzieć/ y tą wítawą náłżą fkázuiemy: áby [*edici fecimus: et... decernimus ut JanStat 117*]/ [...] Połłów [...] nie więcéy obiérano/ iedno ták wiele/ iáko przedtym *SarnStat 42.*

~ opowiedzieć u kogo w czym [= w wypowiedzi czyjej w dziele pisanym] (1): w zakonie v Moyzełzá opowiedział Pan Bog/ iż krole łobie łtáwić mieli: y náuczył ich/ iáki krol ich być miał/ y práwá mu połtáwił. *SkarKazSej 689b.*

opowiedzieć komu (7): *KromRozm III H5; BibRadz 1.Tim 1/3;* A gdy čás przychodził oney wieczery/ połłał łługę łwoyego/ áby opowiedział onym wezwánym/ áby łie łchodzili *RejPos 157, 242;* Idźcie opowiedzcie bráciey moiey/ áby [*ite, nuntiate fratribus meis, ut Vulg Matth 28/10;* Idźcie á powiedźcie ... áby *Leop;* ... (á) oznaymiecie ... áby *WujBib, WujNT*] łzli do Gálilei *MWilkHist [H4]v;* Iákom Cię prosił [...]/ ábyś opowiedział [żebyś przykazał *Leop*] niektórym żeby ináczey nie wczyli *WujNT 1.Tim 1/3, Act 23/30.*

opowiedzieć przez kogo kim (1): [trzeba] w mięłzkániu iego [pozwanego] Czeládzią tho opowiedzieć przez łługę Vrzędowego/ áby do Práwá łtánał. *GroicPorz q2. ~*

cum inf (1): iż KJM od pirwszej swej sentencyji [...] nie odstąpił, i owszem ją poćwierdzając nazywał dekretem i obyczajem konstytucyji uniwersałem opisać ją opowiedział rozkazać *Diar 59.*

W charakterystycznym połączeniu: opowiedzieć jawnie (2).

Szereg: »wywołać i opowiedzieć [z czego]« (1): rofkazał to wywołać y opowiedzieć w Niniwe z dekretu Krolewłkiego [...] tymi łłowy [*proclamare ... ac dicere ... ex decreto regio ... dicendo;* obwołać á mowie ... mowiąc *BudBib*]/ Ludzie y bydłétá/ woły y owce/ niechay nic nie wkułzáiá/ á niech nie będą karmione y náprawáne. *BibRadz Ion 3/7.*

3. *Zapowiedzieć na przyszłość; przepowiedzieć, wyprorokować; loqui, (ad)nuntiare, praedicare PolAnt, Vulg; praedicere, praenuntiare, repromittere Vulg; denuntiare PolAnt (132) :*

opowiedzieć co [w tym: „to” wskazujące z odniesieniem do treści tekstu poprzedzającego (8), „co” względne w zdaniu złożonym (5), „co” pytajne (1)] (90): Ięzu ktorys łtrafzliwą opufciałóć/ y przyłzłe antychryfta przełładowanie opowiedział. *TarDuch B7v; KromRozm II ł4v;* ięli nádchodzić łiedń lat głódnych/ ktore był Iozeph opowiedział [*quos praedixerat;* które był przepowiedział *WujBib*] *Leop Gen 41/54;* Opowiedźcie te rzeczy ktore máią przyść ná przyłłly čás [*Adnuntiate quae ventura sunt;* Oznaymiecie co ma przyść *WujBib*]/ y będziem wiedzieć żeście wy Bogowie. *Leop Is 41/23, Num 27 arg; BibRadz Is 48/3, Ez 21/32; BielKron 427v;* Prorokom był rofkazał [*Bóg*] przed thym

opowiedzieć zywienie y śmierć iego [Jezusa]. *RejPos* 321, 11v, 16 [2 r.], 66v, 119, 277, 287v, [310]; Ktory Anioł opowiedział poczęcie Izáákowe/ y Sodomy podwrocenie. A inŝy potym dwa Lotá z Sodomy wywiedli y Sodome podwrocili *CzechRozm* 8, 117; Miał y Prorockiego Duchá. Morowe powietrze y głód przed dwimá láty opowiedział *SkarŻyw* 30, 559; *CzechEp* 381; *LatHar* 75; *WujNT* s. 299, *Act* 1/16, 3/21; gdyż przed wielá fet lat Prorocy opowiedzieli/ y pierwsze vbogie y wtóre zázaz wŝpániále przyŝcie iego [Chrystusa] *SkarKaz* 1a, 117b; Gdy Greckie Pánŝtwá vpásć/ á Cárograd wŝiąć Turcy mieli: Mikołay Papież przed trzemi láty vpadek ich opowiedział *SkarKazSej* 706b. Cf *opowiedzieć co komu; co o kim, o czym; Z przytoczeniem, Ze zdaniem dopełnieniowym.*

opowiedzieć co u kogo [= w dziele czyim] (1): [kacerstwa, zgorzenia] więtŝe niżli zá śmiertelnego żywotá ŝwego/ Káphárnáitom v Iáná S. opowiedział [Jezus]. *LatHar* 250.

opowiedzieć co komu (37), *kogo komu* (5): Iezu ktoris piotrowi [...] throies ie⁸⁰ zaprzenie przyŝle opowiedział. *TarDuch* C; *SeklKat* Xv; *BibRadz Gen* 21/2; Adam máiac lat dzyewięć fet y trzydzyeŝci/ wezwał k ŝobie ŝony y dzyeći/ opowiedział im rychlá śmierć ŝwoię *BielKron* 3; *RejAp* BB3, 4v, 100, 119v; Iuŝ widzyeli ony iáwne dziwy á znáki/ ktore im Ezáialz z dawná opowiedział/ iákie y co ŝie miáło zyáwić przy zyáwieniu iego [Chrystusa] *RejPos* 196v, 15, 101, 103, 158, 169v (19); *RejPosWstaw* [41³]v; *CzechRozm* 161, 163v; Totylę S. Benedyct fukał/ y przyŝle mu rzeczy opowiedział. *SkarŻyw* 251 marg, 90, 399; *CzechEp* 22 [3 r.]; *LatHar* 250, 289; *WujNT Matth* 12/18, s. 391, 836; *SkarKaz* 518b.

opowiedzieć co przez kogo (3), *kogo przez kogo* (2): gdyż nam nikogo inego Bog Ociec y Prorocy przez Duchá ŝwiętego nie opowiedzyeli/ iedno Ciebie ŝamego. *RejPos* 301v, 101, 321; Pan Bog wŝzechmogácy karánie ŝwe ŝrogie obroćił nań/ opowiedzyawŝy mu ie pirwey przez Sámuelá dzyeciátko *RejPosWstaw* [41³]v; *WujNT Act* 1/16, 3/21.

opowiedzieć co o kim (4), *o czym* (2): y dopuŝzczę ná nie/ y ná mieŝzczány Ierozolimŝkie/ y ná lud Iudŝki/ wŝytko złe com opowiedział o nich/ lecz oni tego nie ŝlucháli. *BibRadz Ier* 36/31, *Act* 1/16; iŝ ŝie iuŝ nie miáły połamac ony ŝwięte dekrety iego/ kthore y ŝam o męce iego iuŝ z dawná był opowiedzyeć raczył *RejPos* 104, 104v, 324; *WujNT Act* 1/16.

opowiedzieć co w czym (4): *RejPos* 277, 324; *WujNT* 836; Co w piŝmie ŝwoim Moyzeŝz opowiedział/ co w ciemnych figurách pokrył/ [...] to ŝam oŝobá ŝwoię z otchláni ŝwiętych oycow przyzwány zeznawa *SkarKaz* 117b.

opowiedzieć komu (75): *RejPos* 158v, 162v, 204; *RejZwierc* 184v; *BudBib* 4.Esdr 9/4; *SkarŻyw* 161, 168, 511; ábyŝcie gdy tá gođziná przyidzie/ wŝpomnieli ná to/ ŝem ia wam opowiedział [iŝem ia wam powiádał. *Leop*]. *WujNT Ioann* 16/4, *Matth* 24/25; *SkarKaz* 82b. Cf *opowiedzieć co komu, kogo komu; Z przytoczeniem opowiedzieć komu; Ze zdaniem dopełnieniowym opowiedzieć komu; Z połączaniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym.*

opowiedzieć przez kogo (8): Gđzie Prorok [...] ŝkáŝenie miáŝtá/ koŝciołá ludu roŝproŝzenie/ ofiar zakonnych wygłádenie [...] opowieda. Ktora rzecz iŝ iuŝ dawno/ [...] wŝyŝtká cále minęła/ tak iáko BOG przez Proroká opowiedzieć raczył: tedy ŝie y ŝtąd pokázuie iŝ Mefyaŝz przyŝedł *CzechRozm* 169v. Cf *opowiedzieć co przez kogo, kogo przez kogo; Ze zdaniem dopełnieniowym opowiedzieć przez kogo.*

opowiedzieć o czym [w tym: „o tym” w odniesieniu do treści tekstu poprzedzającego (5)] (13): Gdy fię tedy ná świecie okaże trzęlenie ziemię/ y zámieszanie między ludźmi. Thedy zrozumieł żeć o tym Nawyzłszy opowiedział ielźcze od onych dni ktore były przed tobą od początku. *BibRadz 4.Esdr 9/4*; iże widzieć będą á nie vyrzą/ łyźciec będą á nie zrozumieią/ iáko tenże Prorok z dawná też o tym opowiedział. *RejPos 3, 295, 303v*; *BudBib 4.Esdr 9/4*; Oycu fwemu Beli o zwycięstwie nád Książęciem Rákułkim/ przed tym dáleko opowiedziałá [!]. *SkarŻyw 161, 168, 511*. Cf *opowieć co o kim, o czym*; *Ze zdaniem dopełnieniowym opowiedziećczym*; *Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym*.

Z przytoczeniem [w tym z zapowiednikami: „co” względne w zdaniu podrzędnym (2), jako (1), tymi słowy (1), mówiąc ‘tymi słowy’ (4); „ta” w odniesieniu do treści tekstu poprzedzającego (2)] (8): pátrrze co łam pan Kryłtus opowędźywał. Wyele fáłłfywych prorokow powłtánye/ á zwyoda wyele ludzi. *KromRozm I E2*; *BibRadz Hebr 12/26*; *WerGość 203*; ktorego [Boga] głos záttrząnął ná on čás ziemią/ á teraz opowiedział/ mówiąc [*nunc ... repromittit dicens*; obiecuie ... mówiąc *Leop*]: Ielźcze raz: á ia záttrząnę nie tylko ziemią/ ále też y niebem. *WujNT Hebr 12/26*.

~ *opowiedzieć co* (2): Yáko też pan Kryłtus to opowędźywał mowýac. Kiedy przydźye łyn człowyczy mnimalź izby wyárę nálaźł ná żyemi? *KromRozm I M4*. Cf *opowiedzieć co komu przez kogo*.

opowiedzieć co komu przez kogo (1): opowiedział [Bóg] im to przez Abákuká Proroká tymi łowy: Oto od włchodu łłońcá przydzie wam Bog *RejPos 3*.

opowiedzieć komu (3): opowędźywał nam mowýac/ nýe wzrzcýe oblitzá mego przez brátá wálzego młodźzego *HistJóz C4*; y łam nam opowiedział. Przydzie Syn człowyczy w chwale Oycá fwego/ y zápláci káždemu/ nie wedle wiáry/ ále wedle vczynkow iego. *SkarKaz 4b*. Cf *opowiedzieć co komu przez kogo*. ~

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikamk to (13), a tym (1); iż (15), że (4), jako (1), żeby ‘że’ (1); „co” względne (4); zdanie dopełnieniowe w antepozycji (3), w interpozycji (1)] (25): i ktoby go wewłzech rzeczach od niego przykazanych niełłucháł/ że ten będzie potępion/ dawno przed tem opowiedział *MurzNT 126*; *CzechRozm 243v*; *SkarŻyw 251*; Iákoż tego Ezáiałzem dowodzi/ ktory to opowiedział: iż pánná począc miáła y porodźić łyná *CzechEp 303*; *NiemObr 117*; *WujNT Act 3/18, 26/22*.

~ *opowiedzieć komu* (13): A thenze gonyecz nám oppowędźywał ze by godny połlowye od krolya yego myłofłczy náłz wrichlye nawyedzicz myely *MetrKor 38/321*; *KromRozm III Ev*; *Leop 4.Reg 21 arg*; *RejAp 51v, 91*; iż tho z dawná Pan przeyrzał [...]/ iż fie to Bołtwo w człowiczeńłtwie zyáwić miáło/ opowiedział to w Ráiu ielźcze onemu czártowi/ iż z żeńłkiego pokolenia miáło náłtác tho łwięte plemię/ ktore miáło zetrzec głowę iego. Opowiedział to Abráámowi/ Izáákowi/ Dawidowi/ iż z narodu ich miał vbłogofłáwić włzytki narody łwiátá tego. Iáko też y onemu krolowi Acháłowi dał to zá znák / iż pánná porodźić miáła łyná *RejPos 16, 244, 305v*; *CzechRozm 232*; *CzechEp 21*; Chriłtus vczniom łwym opowiedział/ że ich przełładowác miano. *WujNT Bbbbbbb2v*. Cf *opowiedzieć przez kogo*.

opowiedzieć przez kogo [w tym: komu (1)] (2): Gdyż to y opowiedzieć przez Proroká raczył: iż tácy będą iáwnie wšytko widzieć y śłyŝeć/ á nic nie zrozumieią. *RejPos* 313v, 129.

opowiedzieć o czym (3): *RejAp* 51v; Máláchiaŝ Prorok to opowiedział o przyŝciu Mefyaŝzowym/ iż przyŝć miał przed nim Heliaŝ *CzechRozm* 107v; *SkarŻyw* 30. ~

Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami: tak (2), jako (1), to (1); iż (6)] [komu: w tym: komu o kim, o czym (1)] (6): opowiedzieć raczył [Bóg] onemu ludowi íwemu: Iż iuż tey nocy [...] plagę puŝzczę ná národ ten złoŝciwy *RejPos* 158; Iáko teŝ ono o tey pánience y o tym dziwnym poczęciu tego ŝynaczká iey Pan y onemu Ezdraŝzowi Prorokowi dziwnie teŝ był opowiedzieć raczył/ á práwie miánowicie: Iż przydą czáły miły Ezdrá/ iż [...] *RejPos* 271, 158 [3 r.], 197.

W połączeniu szeregowym (1): Opowiedziałem przed tym rzeczy pierwŝe/ y wyŝły z vŝt moich/ y dałem ŝię ŝłyŝeć [*Priora ex tunc annuntiavi, et ex ore meo exierunt*] [...]. Oznáymiłem ci od dawnego czáfu przed thym/ y okázalem ci niŝ ŝię co ŝtáło *BibRadz Is* 48/3.

W charakterystycznych połączeniach: opowiedzieć dawno (2), *dawno przedtem, naprzod od wieku(-ow)* (2), *pierwej* (4), *przedtym* (5), *przed wielą lat, z dawna* (12); *opowiedzieć dziwnie, istotnie, jawnie* [w tym: *jawnie a jaśnie* (2)] (5), *krotce, nieomylnie, pewnie, szyroce; opowiedzieć przyszłe rzeczy.*

Frazy: »(tak) jako opowiedział, opowiedzieć raczył« = *zgodnie z zapowiedzią, według zapowiedzi* (7:3): A Thák náwiedził pan Sarę ták iáko opowiedział [*quemadmodum dixit*] y wypełnił iey obietnicę íwoię. *BibRadz Gen* 21/1; *RejPos* 3, 158v, 162v, 262v, 295, 303v; *CzechRozm* 169v; Ná poczátku/ ŝwiát iemi [ŝwiétymi] iáko ŝiárnem máluczkiem gárdził y miał ie zá napodleyŝe/ y gubił ie y zábijał/ ták iáko im Pan IEZVS opowiedział *SkarKaz* 82b, 117a.

»(tak) jako [kto] opowiedział, raczył opowiedzieć« [*wtrącony odsyłacz do źródła informacji lub autorytatywnej podstawy dla podawanej treści*] (3:1): okázác to [będzie Bóg musiał] iáko tu Prorok opowiedział/ iż złym á niewiernym przyŝedł ná vpadek wieczny *RejPos* 30; iż niewieŝz ktorey godziny/ czáfu nawieŝtŝychoŝ roŝkoŝy twoich/ ták iákoć to Pan opowiedzieć raczył/ poŝlą po tę nędzną duŝę twoię. *RejPos* 0004v; *CzechEp* 381; *WujNT* 299.

Zwroty: »duchem prorockim opowiedzieć« (1): *SkarŻyw* 559 *cf* »widzieć i opowiedzieć«.

»opowiedzieć [jakim] językiem« (1): iż on tu iáwnie á iálnie opowiedział wšytek ípoŝob męki íwoiey/ y tákimi ŝłowu/ y thym ięzykiem/ ktoremu oni wšyŝcy rozumieli *RejPos* 66v.

»opowiedzieć prorockim obyczajem« (1): Lecz poŝtępek koŝciołá áŝ do końcá ŝwiátá [...] chćiał áby Ian S. nam opowiedział w tych księgách Prorockim obyczáiem. *WujNT* 836.

»opowiedzieć [jakimi] ŝłowu« [*szyk zmienny*] (2): *RejPos* 66v *cf* »opowiedzieć [jakim] językiem«, *RejPos* 222v *cf* »zawiązać a opowiedzieć«.

»opowiedzieć przez usta [czyje]« [*szyk zmienny*] (5): Męŝowie brácia/ potrzebác ŝię było wypełnić píŝmu onemu/ ktore opowiedział Duch ŝwiéty przez vŝtá Dawidowe [*quam praedixit ... per os David*] *BibRadz Act* 1/16; *NiemObr* 117; A Bog który przez vŝtá wŝzech Prorokow pierwey opowiedział [*praenuntiavit per os ... prophetarum; ... przepowiedział ... Leop*]/ iż Chriŝtus iego ćierpieć miał/ ták ŝiŝćił. *WujNT Act* 3/18, *Act* 1/16, 3/21.

Szeregi: »dołożyć i opowiedzieć« (1): iż [...] Syn Boży rowny Bogu/ [...] ná wzgárdę/ pośmiech y frogą mękę y śmierć frototną dány być miał: iáko łam [Chrystus] po tym Piotrowym wyznaniu dołożył y opowiedział *SkarKaz* 117a.

»opowiedzieć i (a) obwołać« [szyk 3:3] (6): iż to ták wżytko być mułiáło/ áby łie były wypełniły wżytki dekrety Duchá łwiętego/ ktore był z dawná [...] ná łwiát opowiedzieć y obwołać dał. *RejPos* 104v, 169v, 277, 303v, 324; *RejZwierc* 184v.

»(wy-, za)piśać i (a) opowiedzieć« (3): Onoż iuż macie tego Báránká/ [...] kthorego wam Ezáiałz Prorok wáłz/ y ini Prorocy wypifáli y opowiedzieli. *RejPos* 321, 162v, 295.

»widzieć i opowiedzieć« (1): iż iey dał B.P. Duchá Prorockie⁸⁰/ ktorým táiemne y przyłzłe rzeczj widzieć y opowiedzieć mogła. *SkarŻyw* 559.

»wiedzieć i opowiedzieć« (1): O śmierci łwey wiedział/ y towarzysłzowi łwemu [...] to łeft/ łwiętemu Woyćiechowi opowiedział *SkarŻyw* 168.

»zawiązać a opowiedzieć« (1): Krociuchnemi tho łłowy Pan nam zawiązać á opowiedzeć raczył/ łfzćać łftotnie/ iż tho żadnego nie minie/ ktho wierzy weń á łłucha łłow iego. *RejPos* 222v.

»zwiastować albo opowiedzieć« (1): Niemáłz ktoby zwiáłtował/ áłbo opowiedział [*Non est neque adnuntians neque praedicens; ... ktoby oznaymił/ áni ktoby przepowiedział WujBib*] *Leop Is* 41/26.

4. *praw. Uprzedzić słownie zainteresowaną stronę o mającym nastąpić w określonym terminie żądaniu lub postępowaniu* (2) : apotym ma dawacz ot Roku do Roku wyłzy opifzanyego thę Rinthę: a Gdyby strona potrzebowała pyęnyędzy: ta ma opowiedzeć przet pol Rokyem *ZapKościer* 1585/57v.

opowiedzieć co komu (1): Pánowie y Rádá [...] Séym wáłny dla obiéránia połtánowiá: y on włzyłtkim obywatelom y páńłtwom wczás opowiedzą [*illum universis regnicolis ... declarent JanStat* 10] *SarnStat* 11.

5. *Wyjaśnić w odpowiedzi na pytanie, na propozycję, na sąd wyrażony w rozmowie; odpowiedzieć; respondere PolAnt, Modrz* (5) :

opowiedzieć co (2): Połłowie powiedzieli: áby thego [wyboru wojny czy pokoju] ná nie nie wkládáli/ gdyż káždy połł co mu rołkazą donośi/ á co opowiedzą odnośi. *BielSpr* 48v. *Cf opowieć co komu*.

opowiedzieć co komu (1): Byłáli Ceremonia w łtárym kośćeie pomázować błótem/ mowiąc: *Effeta, quod est adapaperire*. Toć krótkiem obyczáiem opowiem: gdyż to iáłnie być opowieda Ambroży S. náuczáiąc dla czego to czyniá w kośćeie Bózym. *BiałKat* 246.

Z przytoczeniem [w tym z zapowiednikiem: tymi (a. temi) słowy (2)] [*komu*] (3): łyn Sáłkiego kłiążęciá vpominał Maurycego áby [...] przyłthał do nich á bronił łie łnimi Cefárzowi/ opowiedział im/ gdy Cefarz przyrzekł mi wiárę łwiętyá záchowác w całóści/ winienem mu połłufzeńłtwo záchowác *BielKron* 227v; *BudBib* 4.Esdr 4/39[40]; słowá przez Wáłeryufá Mefśále/ z rołkazánia Senatu, y połpolłtwá Rzymłkiego do niego [*cesarza Augusta*] połłane: [...] Senat y połpolłtwo Rzymłkie pozdrawiáią cię Oycem oyczyzny. Ktoremu záplákawłzy *Augustus* temi słowy opowiedział [*Cui ... respondit ... his verbis*]: Gdyżem iuż częgom żádał otrzymał/ [...] o coż inłzego mam Bogá prośić/ łedno ábych to zezwolenie wáłze/ do ołtátniego żywotá mego końcá mogł znośić? *ModrzBaz* 25.

Synonimy: **1.** donieść, oświadczyć, rzec, skazać, spomionąć, zwiastować; **α.** namienić, ukazać, wskazać; **β.** mowić, rzec; **γ.** mowić, odnieść, oznajmić, rzec; **δ.** pokazać; **a.** obwieścić, ogłosić, rozgłosić, rozślawić, **2.** objaśnić, objawić, opisać, wyłożyć; **a.** nakazać, polecić, przykazać.

Formacje współrdzenne cf POWIEDZIEĆ.

Cf **OPOWIEDZENIE, OPOWIEDZIANY**

KK